

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

«Психолінгвістика»

підготовки бакалавра

спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (016.02 Олігофренопедагогіка)

освітньо-професійної програми «Корекційна психопедагогіка та логопедія»

Луцьк – 2021

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Психолінгвістика» підготовки бакалавра галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, спеціальності 016 «Спеціальна освіта» (016.02 Олігофренопедагогіка), за освітньою програмою «Корекційна психопедагогіка та логопедія»

Розробники: Мацюк Зоряна Сергіївна, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, кандидат філологічних наук, доцент

Силабус вибіркової навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти_протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри: _____ Кузава І.Б.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань 01, Освіта/педагогіка спеціальність 016 Спеціальна освіта, (016.02 олігофренопедагогіка) Освітньо-професійна програма Корекційна психопедагогіка та логопедія бакалавр	Вибіркова 9
Кількість годин 150 кредитів 5		Рік навчання 4
		Семестр 7
		Аудиторні - 54
		Лекції - 20 Практичні - 34 Лабораторні – Індивідуальні –
ІНДЗ: €		Самостійна робота – 86 год.
		Консультації – 10 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання – українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Мацюк Зоряна Сергіївна

Науковий ступінь – кандидат філологічних наук

Вчене звання – доцент

Посада – доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Контактна інформація: +380663727954, Zoriana_Matsiuk@ukr.net

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

1. Анотація курсу

У реаліях сучасного життя знання з психолінгвістики є невід’ємним засобом професійної компетентності фахівця, вимагає постійної копіткої розумової праці, умінь інтерпретувати різні концепції і теорії, здатності до творчого осмислення аналізованого матеріалу, прагнення до саморозвитку, впливає на формування його якісних рис.

Курс «Психолінгвістика» формує загальне уявлення про особливості функціонування мови, мислення та мовлення, а також дає змогу сформувати на цій основі навички використання доцільної та ефективної комунікації та міжособистісної взаємодії у професійній діяльності. Глибокі та ґрунтовні знання з психолінгвістики уможливають практичне застосування складників соціолінгвістичної компетенції для досягнення взаємного порозуміння з іншими комунікантами.

2. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити навчальної дисципліни «Мовленнєві ігри в логопедичній роботі»: «Педагогічні технології: навчання через гру», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Спеціальні методики навчання дисциплін гуманітарного циклу», «Мовленнєві ігри в логопедичній роботі», «Риторика, основи культури корекційного педагога», «Комунікативні процеси в навчанні корекційного педагога», «Альтернативна комунікація». Зазначені дисципліни є підготовчими для формування системи знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни «Психолінгвістики».

Входячи до складу дисциплін підготовки, комунікативні процеси у педагогічній діяльності є провідною при підготовці. Відмінними особливостями структури цієї дисципліни є комплексне вивчення та опрацювання реалізації комунікативної діяльності викладача у ситуаціях професійної діяльності: реалізації дидактичних проєктів, організації виступу, ефективній взаємодії з суб'єктами освітнього середовища.

3. Мета дисципліни «Психолінгвістика» – розширення знань здобувачів ступеня бакалавра про закономірності формування мовленнєвої діяльності, особливості процесів мовленнєвої комунікації, використання знаків мови та здійснення мовленнєвої та розумової діяльності, необхідних для майбутньої практичної роботи в гуманітарній галузі – важливої умови успішної діяльності політолога.

Завдання курсу:

- формування уявлення про теоретичні та практичні аспекти функціонування мовленнєвого апарату людини;
- формування уявлення про особливості функціонування мови, мислення та мовлення;
- надання можливості засвоїти методи психолінгвістики та способи їх практичного застосування;
- формування уявлення про закономірності відображення адресанта та адресата у текстах, призначених для діалогічної та полілогічної комунікацій.

Результати навчання:

- ☐ Спілкуватися на професійному рівні з представниками споріднених галузей знань;
- ☐ Застосовувати на практиці методи психолінгвістики;
- ☐ Володіти культурою діалогічної та полілогічної комунікацій;
- ☐ Здатність планувати і вирішувати завдання власного особистісного та професійного розвитку.

4. Результати навчання (компетентності)

Вивчення запропонованого курсу дасть можливість здобувачам вищої освіти оволодіти знаннями та вміннями, необхідними для забезпечення набуття таких компетентностей:

ЗК-2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК-3. Здатність працювати в команді.

ЗК-6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

СК-3. Здатність здійснювати діагностико-аналітичну, корекційно-розвивальну, консультативну діяльність з урахуванням особливих освітніх потреб здобувачів.

СК-4. Здатність ефективно взаємодіяти з батьками, колегами, іншими фахівцями у процесі психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами на засадах партнерства.

СК-5. Здатність приймати ефективні рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.

Результати навчання за дисципліною

РН 2. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань, створення нових та удосконалення традиційних технологій викладання і супроводження та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

РН 3. Розробляти та впроваджувати інноваційні методики і технології корекційно-розвивальної роботи з особами з особливими освітніми потребами, генерувати нові ідеї для удосконалення навчання, виховання, розвитку та соціалізації цих осіб.

РН 5. Аргументувати, планувати та надавати психолого- педагогічні та корекційно-

розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня функціонування, обмеження життєдіяльності та розвитку дитини з особливими освітніми потребами, забезпечувати ефективність власних дій.

5. Структура навчальної дисципліни.

Навчальна програма курсу розрахована на 150 годин. Із них: аудиторних – 32 години, самостійної роботи – 108 години, консультацій – 10 годин.

Видом контролю є *залік*. На вивчення дисципліни за вимогами кредитно-модульної системи відводиться 5 кредитів ECTS.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	відведених на:					
		Лекції	Практичн е заняття	Лабора- торне заняття	Самос- тійна	Консу- льтації	*Форма контр./ Бали
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.							
ТЕМА 1. Психолінгвістика як наука про мовленнєву діяльність	12	2	2		10	1	ДС/2
ТЕМА 2. Становлення психолінгвістики як науки	12	2	2		10	1	ДБ/2
ТЕМА 3. Біхевіоризм. Дж.Уотсон. Основні методи біхевіоризму – спостереження й експеримент.	14	2	2		10	1	ДС/2
ТЕМА 4. Практичні й теоретичні моделі продукування й сприймання мовлення	14	2	4		8	1	ДБ/2+2
ТЕМА 5. Онтогенез мовлення.	14	2	4		8	1	През./2+2
РАЗОМ за ЗМ I	71	10	14		46	5	14 МКР 30
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.							
ТЕМА 6. Теорія мовленнєвого впливу і психолінгвістика спілкування	13	2	4		8	1	Презент ація /2+2
ТЕМА 7. Методи психолінгвістичних досліджень	13	2	4		8	1	ІРС /2+2
ТЕМА 8. Загальні особливості етнопсихолінгвістики	14	2	4		8	1	ІРС/2+2
ТЕМА 9. Людська комунікацію. Моделі комунікації.	13	2	4		8	1	ІРС/2+2
ТЕМА 10. Національно-культурні особливості мовленнєвої поведінки	21	2	4		8	1	Презент ація/2+2
РАЗОМ за ЗМ II	79	10	20		40	5	20 МКР 30
ІНДЗ							6
УСЬОГО ГОДИН	150	20	34		86	10	100

Види (форми) індивідуальних науково-дослідних завдань

Індивідуальне науково-дослідне завдання є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студентів, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Види ІНДЗ з курсу «Психолінгвістика»:

- конспект-презентація із теми (модуля) за заданим планом;
- конспект-презентація із теми (модуля) за планом, який студент розробив самостійно;
- анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис;
- конспект першоджерела (базового дослідження з педагогіки);
- повідомлення з теми, рекомендованої викладачем;
- повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття у загальні та спеціальній педагогіці, аналіз інформації, самостійні дослідження;
- участь у створенні тематично-методичних тек, стелажів, стендів, каталогів тощо.

IV. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

РОЗШИРЕНА ІНФОРМАЦІЯ														
Методи, технічне навчання та викладання	Лекції, семінари, презентації, демонстрація, обговорення, аналіз конкретних ситуацій, дискусія, дебати, тести, тренінг, розв'язування кейсів, індивідуальне завдання, робота в малих групах тощо.													
Засоби навчання	Мультимедійна апаратура, екран, бібліотечні фонди, проектор, екран													
ПРАВИЛА ТА ВИМОГИ														
Оцінювання досягнень здобувача вищої освіти	Поточне тестування та самостійна робота												ІНДЗ	Сума
	ЗМ1				ЗМ2						ЗМ3			
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T 10	KP	KP		
	2	2	2	4	4	4	4	4	4	4	30	30		
Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчим балом (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).													
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних та самостійних робіт, екзаменів заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу – плагіат заборонений.													
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за подвійним дипломом, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком (в онлайн режимі за погодженням із деканом факультету)													

Система поточного й підсумкового контролю знань

Навчальні досягнення студентів із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності,

обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів здійснюється з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Творчі завдання самостійної роботи, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на практичних заняттях.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ☐ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ☐ повний обсяг їх виконання;
- ☐ якість виконання навчальних завдань;
- ☐ самостійність виконання;
- ☐ творчий підхід у виконанні завдань;
- ☐ ініціативність у навчальній діяльності.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань, тестів або в режимі комп'ютерної діагностики.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають і освітньому компоненту в цілому, і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, курсовій роботі (проекту), контрольній роботі тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни (ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у ВНУ імені Лесі Українки <https://vnu.edu.ua/uk/normativno-pravova-baza>).

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання якості знань студентів з дисципліни здійснюється в двох аспектах: рівень володіння теоретичними знаннями, компетенціями, який можна виявити в процесі усного опитування, експрес-тестування тощо, та якість практичних умінь, навичок, способів мислення, професійних якостей, які визначають здатність студента/студентки успішно працювати за фахом у майбутньому.

Оцінювання за практичне заняття для студентів денної форми навчання здійснюється за 2-бальною шкалою, ураховуючи виконання студентом самостійної роботи із запропонованої теми. Під час визначення кількості балів керуємось такими критеріями:

2 бали – студент/студентка засвідчив/-ла осмислене розуміння теоретичних і практичних положень, матеріал викладається правильно, чітко, логічно, послідовно. Знання, вміння й навички студента/студентки відповідають очікуваним результатам навчання, вимогам силябуса. Студент/студентка володіє глибокими й міцними знаннями, використовує їх у нестандартних ситуаціях, системно усвідомлює нові для нього/неї факти, поняття, вміє доводити твердження із достатнім обґрунтуванням, самостійно здобувати та використовувати інформацію.

1,5 бали – студент/студентка володіє системними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, опрацював/-ла основну та додаткову рекомендовану літературу, вміє аналізувати, встановлювати суттєві зв'язки між явищами та фактами, наводити власні приклади, робити висновки. Відповідь повна, логічно

обґрунтована, проте наявні окремі несуттєві помилки, неточності. Практичні завдання виконано на достатньому рівні.

1 бал – студент/студентка виявляє розуміння основних положень теоретичного матеріалу, здатний/-а з помилками та неточностями відтворити приблизно половину навчального матеріалу, частково висвітлює ключові положення теми. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності. Відповідь в цілому правильна, але недостатньо осмислена, частково аргументована теоретичними твердженнями.

0,5 бала – студент/студентка має фрагментарні знання, здатний/-а відтворити меншу частину навчального матеріалу, під час відповіді припускається суттєвих фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей.

Результат самостійної роботи студента/студентки оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми.

Під час визначення кількості балів за ІНДЗ викладач керується такими критеріями:

6 балів (максимальна кількість) студент/студентка якісно підготував/-ла теоретичні/практичні/творчі матеріали, застосовуючи доцільні для наукового пошуку теоретичні, емпіричні, статистичні та візуально-графічні методи, правильно оформив/-ла літературу, опублікував/-ла тези (статтю) відповідно до теми практичного заняття. Кількість балів зменшується відповідно до відсотку виконання завдань.

Підсумковий контроль

Оцінювання здійснюється відповідно до Положення про оцінювання навчальних досягнень студентів за кредитно-модульною системою.
<https://ed.eenu.edu.ua/upload/docs/34/d57a3defea8df2754eb8599a0234845e.pdf>

У випадку незадовільної підсумкової оцінки (менше 60 балів), або за бажанням підвищити рейтинг, студент складає залік у формі написання тестових завдань (20 завдань). Результати модульних контрольних робіт скасовуються. Максимальна кількість балів при складанні заліку 60 балів. Якщо студент набирає за результатами поточного контролю і заліку менше 60 балів, залік він складає повторно.

Шкала оцінювання знань студентів з дисципліни (форма контролю – залік)

Оцінка балів	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Белянин В. П. Психолінгвістика / В. П. Белянин. М. : Флінта 2004. 232 с.
2. Калмикова Л. О. Психологія формування мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку [монографія] / Л. О. Калмикова. К. :Фенікс, 2008. 497 с.
3. Калмикова Л. О. Формування мовленнєвих умінь і навичок у дітей: психолінгвістичний та лінгвометодичний аспекти / Л. О. Калмикова. К. : Фенікс, 2003. 300 с.
4. Куранова С.І. Основи психолінгвістики. Київ, Академвидав, 2012. 208 с.

5. Психолінгвістика: навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 053 Психологія / укладачі О.В. Грицук, О.В. Чернякова. Слов'янськ: ДДПУ, 2018. 184 с.

6. Психологія мовлення і психолінгвістика [навч. Пос.] / Л. О. Калмикова, Г. В. Калмиков, І. М. Лапшина, Н. В. Харченко. К. : Фенікс, 2008. – 235 с.

7. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія професійної комунікації. Чернівці, ХХІ, 2010, 317 с.

8. Слухай Н. Когнітологія та концептологія в лінгвістичному висвітленні. Київ, Київський університет, 2011, 294 с.

Допоміжна література

1. Ахутина Т. В. Нейролінгвистический анализ динамической афазии. О механизмах построения высказывания / Т. В. Ахутина. М. : Теревинф, 2002. 144 с.

2. Выготский Л. С. Избранные психологические исследования. Мышление и речь. Проблемы психологического развития ребенка / Л. С. Выготский. М. : Изд-во АПН РСФСР, 1956. 519 с. (не перевид.)

3. Жинкин Н. И. Язык – речь – творчество: Исследования по семиотике, психолінгвістике, поезитике / Н. И. Жинкин. М. : Лабиринт, 1998. 366 с. (не перевид.)

4. Засекіна Л.В., Засекін С.В. Вступ до психолінгвістики (<http://elib.oa.edu.ua>).

5. Леонтьев А. А. Основы психолінгвістики / А. А. Леонтьев. М. : Смысл, 1999. 287 с.

6. Лурия А. Р. Язык и сознание / А. Р. Лурия. Ростов-на-Дону : Изд-во «Феникс», 1998. 416 с. (не перевид.)

7. Румянцева И. М. Психология речи и лингвопедагогическая психология / И. М. Румянцева. М. : PerSe (Логос), 2004. 316 с.

8. Ягунова Е. В. Эксперимент в психолінгвістике: Конспекты лекций и методические рекомендации / Е. В. Ягунова. Санкт-Петербург, 2005. 38 с.

Інформаційні ресурси:

1. <https://psycholing-journal.com/index.php/journal> Психолінгвістика

2. <http://tpppjournal.com.ua/> «Теоретичні і прикладні проблеми психології»

3. <http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/arkhiv-vydannia> «Актуальні проблеми психології»

4. <http://www.tpssp-journal.kpu.zp.ua/> «Теорія і практика сучасної психології»

5. <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/psychology> / «Психологія»

6. <http://publications.lnu.edu.ua/collections/index.php/ls> «Мова і суспільство»__